

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA MARINA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 50469/14)

HOTĂRÂRE

Art. 8 • Obligații pozitive • Viață privată • Reputație • Citirea, în timpul unei emisiuni radio satirice, a unei scrisori ofensatoare la adresa reclamantului, scrisă de sora acestuia și în care sunt dezvăluite probleme familiale • Lipsa contribuției la o dezbatere de interes general • Lipsa trierii informațiilor conținute în scrisoare • Menționarea numelor protagoniștilor fără consimțământul acestora • Citirea unui calificativ injurios la adresa reclamantului • Nicio verificare prealabilă a unor informații care s-au dovedit false • Exercițarea de către reclamant a dreptului său la replică a rămas fără obiect ca urmare a difuzării pe un post de radio, timp de trei zile, a unui comunicat de dezmințire • Lipsa unei motivări detaliate și lipsa punerii în balanță de către instanțele naționale a intereselor aflate în joc

STRASBOURG

26 mai 2020

Definitivă

26/08/2020

Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Marina împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Jon Fridrik Kjølbros, *președinte*,

Iulia Antoanella Motoc,

Branko Lubarda,

Carlo Ranzoni,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Jolien Schukking,

Péter Paczolay, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefier de secție*,

Având în vedere:

cererea sus-menționată (nr. 50469/14) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Viorel Marina („reclamantul”), a sesizat Curtea la 24 octombrie 2014, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”),

decizia de a aduce la cunoștința Guvernului român („Guvernul”) capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție, referitor la pretinsa lipsă de imparțialitate a instanței, și capătul de cerere întemeiat pe art. 8 din Convenție,

observațiile părților,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 5 mai 2020,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

Cererea, întemeiată pe art. 6 § 1 din Convenție, privește pretinsa lipsă de imparțialitate a instanței care a judecat cauza reclamantului în ultimă instanță. De asemenea, în temeiul art. 8, cererea privește pretinsa neîndeplinire de către autoritățile naționale a obligației ce le revenea de a proteja dreptul reclamantului la reputație.

ÎN FAPT

1. Reclamantul s-a născut în 1968 și locuiește în Ploiești. Acesta a fost reprezentat de I.C. Iliescu și C.C. Marina, avocați în Prahova.

2. Guvernul a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

I. ORIGINEA CAUZEI

3. La momentul faptelor, reclamantul era comisar în cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Prahova și, deși divorțase legal de C.D., fosta lui soție, trăia împreună cu ea, ca un cuplu, și cei doi copii ai lor.

HOTĂRÂREA MARINA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

4. La 3 iunie 2011, în jurul orelor 9.45, prezentatorii unei emisiuni matinale de radio difuzate de postul Radio Prahova au citit în direct o scrisoare adresată redacției acestui post de către A.M., sora reclamantului. Această scrisoare conținea informații personale cu privire la reclamant și fosta lui soție, C.D.

5. Citirea în direct a acestei scrisori a fost însoțită de comentariile celor doi prezentatori, Bu. și Bl. Aceștia/acestea s-au exprimat după cum urmează:

„[...]”

Bu.: Este vorba de o coală format A4 împăturită absolut regulamentar.

Bl.: pe care putem citi ca titlu...

Bu.: pentru Radio Prahova!

Bl.: pentru Radio Prahova... Ok! Ia te rog frumos să citești puțin ca să elucidăm misterul. Adică...ne-ai făcut curioși.

Bu.: Nu cred că vom avea cum să elucidăm misterul

Bl.: Deci e un mister neelucidat?

Bu.: Da!

Bl. Aaa... frate, e o conspirație deja!

Bu.: Dar voi citi pentru că suntem un post de radio transparent, care ținem la ascultătorii noștri, indiferent că se numesc A., indiferent că se numesc Marina, indiferent că se numesc cum se numesc; ce vine pe adresa redacției se citește în măsura în care poate fi citit! Aaa e un limbaj aaa ... hmm...semi-licențios...culmea că, deși scrisoarea ni se adresează, nu are nicio legătură cu noi!

Bl.: Cu noi! Da...

Bu. Aaa, hm, bun, începem, da? Pentru Radio Prahova! Pentru C.D. ... avocat în tribunal!

Bl.: Aha!

Bu. Te-ai culcat cu toți bărbații...

Bl.- (*râde*)

Bu.: Și acum vrei zestre pentru bastard. Asta-i prima dedicație. Așa scrie!

Bl.: Păi și care-i legătura cu Radio Prahova?

Bu.: Nu știu...ne lămurim în continuare.

Bl.: Așa!

Bu.: pentru...hmm...domnul Marina Viorel...

Bl.: Cum? Pentru domnul Marina Viorel?

Bu.: Da!

Bl.: Așa!

Bu.: Nu ai fost capabil să mergi la parastasele tatălui tău și vrei bani, dobitocul dracului.

[...]

HOTĂRÂREA MARINA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

Bu.: E o scrisoare care probabil cuprinde...aaaa tot conflictul interior din mintea doamnei A.M. ... Deci e vorba o dată despre C.D., avocat în tribunal, care s-a culcat cu toți bărbații și acum vrea zestre pentru bastard și, în al doilea rând, dedicație și pentru domnul Marina Viorel...aaaa...care nu a fost capabil să meargă la parastasele tatălui său, iar acum vrea bani, dobitocul dracului. Citez: [...]

Bu.: aaaaa...Lăsați farmecele, dobitocii dracului.

Bl.: Lăsați farmecele?

Bu.: Eeee...probabil domnul... Viorel împreună...

Bl.: cu doamna.

Bu.: cu doamna C. ... avocată ... în tribunal.

Bl.: tribunal.

Bu.: Care s-a culcat cu toți bărbații și acum vrea zestre pentru bastard...aaaa...organizează sesiuni de chiromanție și alte tâmpenii de gen, drept pentru care...mă, mai am ceva în plic? ...drept pentru care...

Bl.: Ia vezi! Nu mai e... hmm...

Bu.: ...drept pentru care... Doamna A. le spune foarte clar și concis: lăsați farmecele, dobitocii dracului.

Bl.: Deci lasă-i farmecele...ha (*râde*)

[...]

Bl.: O fi normală? [...] pe bune... cine e doamna A.?

Bu.: doamna...

Bl.: Deci tanti A.

Bu.: A.M. ... din Ploiești, Prahova.

Bl. Tanti Marina... [*cântă*] Marina Marina Marina. Când ai fost ultima oară la doctor? E o problemă în primul rând la... felul în care a conceput această mică scrisoare...nu?... și doi, care e legătura cu Radio Prahova? Că tot nu...

Bu.: E pentru noi, așa scrie și pe plic și pe scrisoare. Am înțeles...că dacă n-ar fi scris...aa...pe scrisoare, spuneam că probabil a trimis mai multe scrisori și le-a încurcat. Dar nu! Și pe scrisoare se poate remarca...pentru Radio Prahova.

Bl.: Știu, frate! Știi cum e? Deci asta e pe modelu' ... eh, dacă mă superi, lasă că te dau eu la radio!

[...]

Bl.: Trimit eu la radio și zic băieții și te fac io să te arate lumea cu degetul, știi?

[...]

Bl.: Cred că funcționează mentalitatea asta încă și acum!

Bu.: Probabil că da!

Bl.: Foarte frumos!

Bu.: Roxi întreabă...nejustificat zic...nu cumva ultimul paragraf vi se adresează? Și râde pe Messenger, știi...băi, mai citesc o dată.

[...]”

6. În aceeași zi, reclamantul și C.D. s-au dus la sediul postului de radio, unde s-au întâlnit cu șeful acestuia și au discutat cu el. În cadrul discuției, aceștia s-au plâns că citirea scrisorii lui A.M. în timpul emisiunii radio a adus atingere vieții lor private. Au precizat că au fost proferate acuzații calomnioase împotriva lor, fără nicio verificare prealabilă și fără ca aceștia să își fi dat consimțământul cu privire la difuzarea informațiilor referitoare la viața lor privată.

7. După efectuarea verificărilor și stabilirea faptului că expeditoarea scrisorii expunea în respectiva scrisoare născociri referitoare la reclamant, pe care aceasta le tot repeta de ani de zile, postul de radio a dezmințit afirmațiile transmise în direct. Prin această dezmințire, postul de radio și-a exprimat regretul că sensul lecturii scrisorii – care trebuia să fie un pamflet îndreptat împotriva expeditoarei – a fost înțeles greșit de unii ascultători și că acest lucru a adus atingere imaginii reclamantului și a C.D.

8. Postul de radio a difuzat acest mesaj de dezmințire de trei ori pe 3 iunie 2011, de două ori pe 4 iunie 2011, o dată pe 5 iunie 2011 și de două ori pe 6 iunie 2011.

9. Reclamantul a fost invitat de postul de radio pentru a-și exercita „dreptul la replică” (infra, pct. 31), prevăzut de reglementările interne, la 6 iunie 2011, în cadrul unei alte emisiuni de radio, drept pe care persoana în cauză nu l-a exercitat.

10. După evenimentul descris mai sus, reclamantul și C.D. s-au despărțit, iar persoana în cauză a fost nevoită să părăsească domiciliul comun.

II. DECIZIA CONSILIULUI NAȚIONAL AL AUDIOVIZUALULUI

11. La 12 ianuarie 2012, Consiliului Național al Audiovizualului a obligat postul de radio să plătească o amendă, după ce a observat că, deși emisiunea în litigiu se dorea a fi un pamflet, aceasta a prezentat informații de natură să afecteze dreptul la imagine și dreptul la respectarea vieții private ale persoanelor la care se făcea referire în scrisoarea citită în direct, având în vedere că persoanele în cauză nu și-au dat consimțământul pentru difuzarea informațiilor respective (infra, pct. 30).

III. PROCEDURA CIVILĂ INIȚIATĂ DE FOSTA SOȚIE A RECLAMANTULUI

12. La 24 august 2011, C.D. a sesizat instanțele naționale cu o acțiune în răspundere civilă delictuală împotriva societății care deținea postul de radio, solicitând repararea prejudiciului adus reputației sale. Prin hotărârea din 1 iunie 2012, Judecătoria Ploiești a obligat postul de radio la repararea prejudiciului moral cauzat fostei soții a reclamantului ca urmare a difuzării emisiunii din 3 iunie 2011. Această hotărâre a fost confirmată printr-o

hotărâre din 18 februarie 2013 a Tribunalului Prahova și printr-o hotărâre din 11 iunie 2013 a Curții de Apel Ploiești.

IV. PROCEDURA CIVILĂ ÎNIIATĂ DE RECLAMANT

A. Procedura în fața Judecătorei Ploiești

13. La 10 august 2012, reclamantul a introdus o acțiune în răspundere penală delictuală împotriva postului de radio și a celor doi prezentatori, pentru atingerea adusă dreptului său la imagine și la reputație, în temeiul dispozițiilor legale care reglementează răspunderea civilă delictuală (infra, pct. 28), al articolului 30 din Constituție (infra, pct. 27), al articolelor 30 și 33 din Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la protecția demnității și dreptului la imagine (infra, pct. 29). Ulterior, acesta a precizat că își menține acțiunea doar împotriva postului de radio și că, astfel, renunță la acțiune în măsura în care era îndreptată împotriva celor doi prezentatori.

14. În cadrul acțiunii sale, reclamantul a arătat că lectura scrisorii în cauză conținea acuzații calomnioase la adresa lui și că au fost făcute publice informații cu caracter personal fără acordul său. A precizat că această lectură a avut grave repercusiuni asupra vieții sale de familie și profesionale, întrucât a fost nevoit să se despartă de C.D., să părăsească domiciliul comun și, astfel, a fost îndepărtat de copiii săi, și că ar fi fost afectată și imaginea sa profesională. Acesta a menționat, de asemenea, că i s-a propus să își exercite dreptul la replică, dar că această posibilitate i-a fost oferită abia la trei zile de la emisiunea în cauză, în cadrul unei alte emisiuni, ceea ce, în opinia sa, nu mai avea rost, dat fiind faptul că postul de radio difuzase între timp un comunicat de dezmințire (supra, pct. 8 et 9)

15. Printr-o hotărâre din 22 octombrie 2013, Judecătoria Ploiești a admis cererea reclamantului și a obligat postul de radio să îi plătească acestuia echivalentul în lei românești al sumei de 4 500 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire. Judecătoria a considerat că, în speță, erau întrunite condițiile răspunderii civile delictuale. Aceasta a hotărât, printre altele, că, deși nu puteau constitui o sursă de drept, hotărârea sa definitivă din 1 iunie 2012, pronunțată în cadrul procedurii inițiate de fosta soție a reclamantului (supra, pct. 12), și decizia din 12 ianuarie 2012 a Consiliului Național al Audiovizualului (supra, pct. 11) au stabilit că respectivul conținut al scrisorii citite în timpul emisiunii era de natură să aducă atingere imaginii și vieții private. A precizat că informațiile dezvăluite în timpul emisiunii erau ofensatoare, indiferent de caracterul satiric al emisiunii, că acestea nu priveau chestiuni de interes general și că nu erau vizate de excepțiile prevăzute la art. 8 din Convenție. În cele din urmă, a hotărât că declarația unui martor propus de reclamant și considerentele reținute în hotărârea definitivă pronunțată în cadrul procedurii inițiate de fosta soție a reclamantului (supra, pct. 12) erau suficiente pentru a concluziona că acesta din urmă a suferit într-

adevăr un prejudiciu. În consecință, a considerat că s-a adus atingere imaginii reclamantului, în vreme ce, în calitate sa de comisar de poliție, acesta trebuia să se asigure că are o imagine ireproșabilă.

16. În perioada 20 ianuarie - 31 martie 2014, societatea care deținea postul de radio i-a plătit reclamantului, în trei tranșe, suma stabilită de judecătorie cu titlu de despăgubire.

B. Procesul în fața Tribunalului Prahova

17. Pârâtul a formulat în fața Tribunalului Prahova recurs împotriva hotărârii judecătorești din 22 octombrie 2013 („tribunalul”).

18. În cadrul ședinței din 9 aprilie 2014, completul de judecată format din doi judecători (N.C. și C.A.M.) au declarat că se abțin pe motiv că făcuseră parte din completul de trei judecători al aceleiași instanțe (tribunalul) care pronunțase hotărârea din 18 februarie 2013, în cadrul procedurii inițiate de fosta soție a reclamantului (supra, pct. 12). Conform dosarului, reclamantul nu a depus o cerere de recuzare a acestor judecători.

19. Printr-o încheiere din 13 mai 2014, tribunalul, reunit într-un complet compus din trei judecători, a respins cererea celor doi magistrați, pe motiv că acțiunea cu care a fost sesizat se referea la cererea de despăgubire introdusă de reclamant și că acești judecători nu se pronunțaseră asupra obiectului litigiului referitor la reclamant, ci doar asupra afirmațiilor referitoare la fosta soție a acestuia. Tribunalul a hotărât că, în prezenta cauză, nu exista niciuna din situațiile de incompatibilitate prevăzute la art. 27 alin. (7) C. proc. civ. (pct. 29).

20. Printr-o hotărâre din 14 mai 2014, adoptată cu majoritate de voturi, Tribunalul Prahova a admis recursul pârâtului și a respins acțiunea reclamantului. Acesta a considerat în special că, întrucât cei doi prezentatori s-au limitat la citirea unei scrisori redactate de o terță parte și nu au făcut comentarii sau afirmații cu privire la reclamant, postul de radio nu a săvârșit o faptă ilicită. Acesta a adăugat că prezentatorii emisiunii au acționat cu bună-credință, întrucât nu a fost invocată nici o animozitate personală între aceștia și reclamant și că scrisoarea în cauză o viza în special pe fosta soție a reclamantului, acesta fiind adus în discuție doar în treacăt, prin afirmația potrivit căreia nu participase la ceremoniile care au avut loc după decesul tatălui său.

21. Tribunalul a hotărât că nu s-a adus atingere reputației reclamantului, care „deținea o funcție publică – și anume comisar de poliție – având în vedere jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia, atunci când sunt în joc chestiuni de interes public care privesc persoane publice, acestea trebuie să manifeste o toleranță mai mare, dat fiind statutul lor în societate”. Acesta a apreciat că emisiunea din 3 iunie 2011 „era de fapt un pamflet având ca temă principală stigmatizarea aspectelor negative ale realității sociale” și că scopul citirii scrisorii în cauză a fost de a critica demersul surorii reclamantului, al

cărei scop era să îi denigreze pe membrii familiei sale. În opinia tribunalului, criticile formulate de cei doi prezentatori cu privire la sora reclamantului erau de natură să diminueze impactul scrisorii în cauză.

22. De asemenea, tribunalul a hotărât că opiniile exprimate de cei doi prezentatori nu au depășit limitele stabilite de normele deontologice sau normele de drept și că nu este legat de hotărârea definitivă din 1 iunie 2012 a Judecătorei Ploiești (supra, pct. 12) și de decizia din 12 ianuarie 2012 a Consiliului Național al Audiovizualului (supra, pct. 11), în contextul litigiului cu care a fost sesizat.

23. În cele din urmă, tribunalul a observat că declarația martorului propus de reclamant (supra, pct. 15) nu era suficientă pentru a demonstra existența unui prejudiciu suferit de reclamant, având în vedere că, la momentul faptelor, petentul și C.D., deși încă locuiau împreună, erau deja separați legal de doi ani. Potrivit instanței, absența unui prejudiciu era dovedită și de faptul că reclamantul s-a abținut de la exercitarea dreptului la replică, recunoscut de dreptul intern (supra, pct. 9).

24. Una dintre judecătoarele care au declarat că se abțin (C.A.M.) a formulat o opinie separată, în cadrul căreia a precizat că este de acord cu raționamentul judecătorei.

25. Reclamantul a luat cunoștință de hotărârea Tribunalului Prahova la 15 iulie 2014.

26. Ulterior, postul de radio a sesizat instanțele naționale cu o acțiune împotriva reclamantului, prin care a solicitat rambursarea sumei plătite ca urmare a hotărârii pronunțate în primă instanță (supra, pct. 16). Prin hotărârea definitivă din 25 februarie 2015, Judecătoria Ploiești a admis acțiunea și a dispus restituirea de către reclamant a sumei plătite de societatea menționată anterior. Împotriva reclamantului a fost inițiată o procedură de executare silită, cu scopul de a obține restituirea sumei respective.

CADRUL JURIDIC INTERN RELEVANT

27. Articolul 30 din Constituție este redactat după cum urmează în părțile sale relevante în speță:

Articolul 30 – Libertatea de exprimare

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

[...]

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.”

28. Articolele 998 și 999 din Codul civil, care reglementau răspunderea civilă delictuală la momentul faptelor, sunt prezentate în cauza *Boldea împotriva României* (nr. 19997/02, pct. 19, 15 februarie 2007).

29. Dispoziția din Codul de procedură civilă relevantă în speță era formulată astfel la momentul faptelor:

Articolul 27

Judecătorul poate fi recuzat

[...]

(7) dacă și-a spus părerea cu privire la pricina ce se judecă;

[...]”

30. Decizia nr. 220/2011 a Consiliului Național al Audiovizualului privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual prevede că furnizorii de servicii media audiovizuale aveau obligația să respecte drepturile și libertățile fundamentale ale omului, dreptul la viață privată, dreptul la reputație, precum și dreptul la imagine (art. 30). În mod similar, era interzisă difuzarea de informații care constituiau imixțiuni în viața privată a unei persoane, fără acordul acesteia [art. 33 alin. (3)].

31. Același cod de reglementare a conținutului audiovizual prevede dreptul la replică în favoarea persoanei ale cărei drepturi au fost lezate prin prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor fapte neadevărate (art. 49). Dreptul la replică se exercită fie prin difuzarea pe postul în cauză a intervenției persoanei lezate, fie prin difuzarea unei înregistrări [art. 57 alin. (3)]. Acest drept se exercită gratuit, fără comentarii ale radiodifuzorului, în termen de trei zile de la data aprobării cererii [de către postul de radio] și în aceleași condiții în care drepturile persoanei în cauză au fost lezate [art. 57 alin. (1)].

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

32. Reclamantul se plânge de o lipsă de imparțialitate a Tribunalului Prahova, pe motiv că respectivul complet de judecată care a pronunțat hotărârea din 14 mai 2014 a inclus doi judecători care s-au pronunțat în ceea ce privește acțiunea introdusă de fosta lui soție cu privire la aceeași emisiune radio și a căror declarație de abținere a fost respinsă. În opinia sa, faptul că tribunalul a respins declarația martorului propus de el pentru a dovedi existența prejudiciului său constituie un exemplu de atitudine părtinitoare în această cauză. Reclamantul invocă art. 6 § 1 din Convenție, ale cărui părți relevante în speță sunt redactate astfel:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

A. Argumentele părților

33. Guvernul consideră că respectiva cauză a reclamantului a fost judecată de o instanță imparțială. În această privință, aceasta arată că cele două proceduri succesive examinate de magistrații incriminați priveau obiecte și persoane diferite. În continuare, acesta precizează că reclamantul, reprezentat de un avocat, nu a ridicat, în fața instanțelor naționale, nicio excepție de incompatibilitate referitoare la judecători (supra, pct. 18.)

34. În cele din urmă, aceasta susține că tribunalul a efectuat o examinare detaliată a cauzei, pe baza elementelor de probă depuse la dosar de reclamant și fără a ține seama de aspectele menționate de C.D. sau de elementele de probă utilizate de aceasta din urmă în procedura care o privește. Guvernul consideră că faptul că tribunalul nu și-a întemeiat hotărârea pe declarația martorului propus de reclamant nu constituie o dovadă de părtinire, cu atât mai puțin cu cât mărturia în cauză a fost respinsă în mod motivat.

35. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la acest capăt de cerere. Totuși, acesta i-a solicitat Curții să îi admită cererea „pentru motivele expuse în cererea sa”.

B. Motivarea Curții

1. Principii generale

36. Curtea face trimitere la principiile deja consacrate cu privire la criteriile de apreciere a imparțialității unei instanțe, astfel cum sunt definite în hotărârea *Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei* [(MC), nr. 55391/13 și alte 2 cereri, pct. 145-149, 6 noiembrie 2018]. Mai exact, Curtea reamintește că imparțialitatea se definește, de regulă, prin lipsa oricărei prejudecăți sau atitudini părtinitoare și poate fi analizată în diverse moduri. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, în sensul art. 6 § 1 din Convenție, imparțialitatea trebuie să fie apreciată pe baza unui demers subiectiv, ținând seama de convingerea personală și de comportamentul unui astfel de judecător, adică să se stabilească dacă acesta a demonstrat o atitudine părtinitoare sau prejudecăți personale într-o anumită cauză, și pe baza unui demers obiectiv, care constă în a stabili dacă instanța respectivă oferea, în special din punctul de vedere al componenței sale, garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă cu privire la imparțialitatea sa [a se vedea, de exemplu, *Kyprianou împotriva Ciprului* (MC), nr. 73797/01, pct. 118, CEDO 2005-XIII, și *Micallef împotriva Maltei* (MC), nr. 17056/06, pct. 93, CEDO 2009].

37. Curtea reamintește că, în ceea ce privește demersul subiectiv, imparțialitatea personală a unui magistrat se prezumă până la proba contrarie (a se vedea, de exemplu, *Padovani împotriva Italiei*, 26 februarie 1993, pct. 26, seria A nr. 257-B). În ceea ce privește demersul obiectiv, atunci când este în cauză o instanță colegială, trebuie să se verifice dacă, independent de atitudinea personală a unui membru, anumite fapte care pot fi verificate autorizează contestarea imparțialității instanței respective. În acest sens, chiar și aparențele pot avea importanță. Rezultă că, pentru a aprecia existența, într-o anumită cauză, a unui motiv legitim care dă naștere unor temeri privind lipsa de imparțialitate, opinia persoanei sau persoanelor în cauză este luată în considerare, însă nu are un rol hotărâtor. Elementul decisiv constă în a stabili dacă temerile persoanei sau persoanelor în cauză pot fi considerate justificate în mod obiectiv (*Morel împotriva Franței*, nr. 34130/96, pct. 42, CEDO 2000-VI).

38. Curtea precizează că, „în materie civilă”, simplul fapt că un judecător a luat deja decizii înainte de proces nu poate fi considerat ca justificând, în sine, temerile cu privire la imparțialitatea sa. Ceea ce contează este nivelul măsurilor adoptate de judecător înainte de proces. În mod similar, cunoașterea aprofundată a dosarului de către judecător nu implică o prezumție ce împiedică aprecierea acestuia ca fiind imparțial în momentul pronunțării hotărârii pe fond. În cele din urmă, nici evaluarea preliminară a datelor disponibile nu poate fi considerată ca o prezumare a evaluării finale. Este important ca această evaluare să intervină în momentul pronunțării hotărârii și să se întemeieze pe probele prezentate și dezbătute în ședință (*Sacilor-Lormines împotriva Franței*, nr. 65411/01, pct. 61, CEDO 2006-XIII).

2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

39. În speță, Curtea ia notă de poziția reclamantului, care susține că acțiunea sa nu a fost judecată de o instanță imparțială, deoarece, în opinia sa, doi dintre judecătorii din completul de judecată se pronunțaseră deja asupra cauzei, întrucât examinaseră acțiunea în răspundere civilă delictuală inițiată de fosta lui soție.

40. În ceea ce privește demersul subiectiv și ținând seama de argumentele reclamantului, Curtea nu este convinsă de existența unor elemente care stabilesc faptul că cele două judecătore au dat dovadă de/ au demonstrat prejudecăți personale.

41. În ceea ce privește demersul obiectiv, Curtea observă că, în prezenta cauză, respectivele temeri legate de lipsa imparțialității se datorau faptului că doi dintre judecătorii care făceau parte din completul de judecată care s-a pronunțat asupra acțiunii reclamantului se pronunțaseră anterior în cadrul acțiunii în răspundere civilă delictuală introdusă de fosta soție a persoanei în cauză împotriva aceluiași post de radio cu privire la evenimentele petrecute la 3 iunie 2011. Prin urmare, Curții îi revine sarcina de a stabili dacă îndoielile

pe care le-a putut avea reclamantul ca urmare a acestei situații se dovedesc a fi justificate în mod obiectiv.

42. În această privință, Curtea subliniază în primul rând că judecătorii a căror imparțialitate este contestată de reclamant au soluționat cauza la care a fost parte fosta soție a reclamantului în favoarea acestuia din urmă, obligând, printre altele, postul de radio la repararea prejudiciului moral cauzat reclamantului ca urmare a difuzării emisiunii din 3 iunie 2011 (supra, pct. 12.) Având în vedere rezultatul acestei prime cauze, Curtea se îndoiește că reclamantul putea avea temeri legitime privind o atitudine părtinitoare, în defavoarea sa, din partea aceluiași judecător.

43. În orice caz, Curtea reamintește că răspunsul la întrebarea privind imparțialitatea obiectivă variază în funcție de circumstanțele cauzei (*Morel*, citată anterior, pct. 45). În special, aceasta trebuie să verifice dacă, având în vedere natura și sfera atribuțiilor/ funcțiilor celor doi judecători menționați anterior, în cadrul acțiunii în răspundere civilă delictuală inițiată de fosta soție a reclamantului împotriva postului de radio, respectivii judecători au demonstrat o atitudine părtinitoare în ceea ce privește decizia care trebuia să fie pronunțată de tribunal în cauza referitoare la persoana în cauză. Aceasta ar fi situația în cazul în care aspectele examinate de cei doi judecători în cadrul primei proceduri ar fi „aceleași” [a se vedea, *a contrario*, *Kleyn și alții împotriva Țărilor de Jos* (MC), nr. 39343/98 și alte 3 cereri, pct. 200, CEDO 2003-VI] sau „similare” (*Morel*, citată anterior, pct. 47) în raport cu aspectele soluționate de aceștia în cadrul acțiunii reclamantului.

44. Or, în speță, din dosar nu reiese că aceasta a fost situația. În fapt, în conformitate cu dreptul intern aplicabil în materie (supra, pct. 28), tribunalul sesizat cu acțiunea în răspundere civilă delictuală trebuia să analizeze dacă a existat o faptă ilegală/culpă de natură civilă, un prejudiciu și o legătură de cauzalitate între aceste două elemente. Existența unei răspunderi civile delictuală într-o anumită situație trebuia să fie stabilită în lumina prejudiciului pretins de persoana care se considera lezată de fapta aflată la originea prejudiciului. În speță, în fața instanțelor naționale sesizate cu acțiunile lor respective, atât reclamantul, cât și fosta lui soție au pretins că s-a adus atingere dreptului lor la reputație și dreptului lor la respectarea vieții private (supra, pct. 12 și 14), aspecte în esență personale, care trebuiau să fie stabilite și apreciate de instanțe în lumina situației fiecăreia din părțile lezate și a afirmațiilor referitoare la acestea, conținute în scrisoarea surorii reclamantului, citită în timpul emisiunii de radio.

45. Fără a nega existența unui element comun celor două proceduri, având în vedere faptele aflate la originea celor două litigii, Curtea consideră că aceste proceduri priveau elemente diferite: în fiecare din ele, tribunalul trebuia să stabilească dacă erau întrunite elementele constitutive ale răspunderii civile delictuale, pornind de la situația personală concretă a fiecăruia dintre reclamanți. Această apreciere a fost efectuată pe baza elementelor prezentate și discutate/dezbătute în cadrul ședinței, în special

ținându-se seama de modul în care afirmațiile doamnei A.M. au afectat, pe de o parte, respectiva poziție individuală a reclamantului, și, pe de altă parte, pe cea a fostei sale soții.

46. În plus, din dosar nu rezultă că cele două acțiuni introduse în fața tribunalului se întemeiau pe aceleași elemente de probă. Reclamantul avea dreptul să prezinte probele pe care le considera relevante pentru a dovedi existența prejudiciului pretins. Simplul fapt că, în cadrul acțiunii referitoare la reclamant, tribunalul a decis că depoziția martorului propus de persoana în cauză nu era suficientă pentru a dovedi existența prejudiciului pretins nu constituie o dovadă de părtinire, cu atât mai puțin cu cât judecătorii au furnizat o justificare obiectivă pentru respingerea mărturiei respective (supra, pct. 23).

47. Prin urmare, Curtea constată că, într-adevăr, cei doi judecători susmenționați s-au confruntat cu două cauze distincte. Deși acești judecători au avut cunoștința de faptele aflate la originea litigiului, având în vedere rolul pe care l-au avut în procedura inițiată de fosta soție a reclamantului, totuși aceștia nu puteau să fi adoptat deja o opinie cu privire la acțiunea inițiată de reclamant, a cărei temeinicie a fost apreciată de tribunal în lumina afirmațiilor referitoare la atingerea adusă vieții private a reclamantului și a elementelor de probă furnizate de acesta din urmă.

48. În cele din urmă, Curtea observă că, în declarația lor de abținere de la examinarea acțiunii respective, cei doi judecători doar au menționat, la modul general, că examinaseră cauza referitoare la fosta soție a reclamantei (supra, pct. 18). Întrucât nu au precizat niciun motiv specific pentru a-și justifica abținerea, Curtea deduce că cei doi judecători au făcut declarația respectivă din precauție [a se vedea, în acest sens, *Ilie împotriva României*, (dec.) (Comitet), nr. 26220/10, pct. 44, 3 septembrie 2019, și *Gogan împotriva României*, (dec.) (Comitet), nr. 41059/11, pct. 38, 1 octombrie 2019]. În plus, aceasta observă că declarația de abținere a fost examinată de un complet de trei judecători, care, după compararea obiectului celor două cauze, a pronunțat o decizie motivată, în cadrul căreia au explicat faptul că cele două cauze aveau ca obiect chestiuni diferite și că cei doi judecători nu se pronunțaseră asupra cauzei referitoare la reclamant (supra, pct. 19). În plus, Curtea remarcă faptul că reclamantul nu a formulat, în niciun stadiu al procedurii, o cerere de recuzare a celor doi judecători, pentru a-și exprima propriile temeri legate de imparțialitatea acestora (supra, pct. 18).

49. Având în vedere circumstanțele particulare ale prezentei cauze, Curtea consideră că temerile reclamantului nu sunt justificate în mod obiectiv în speță și că nu poate fi identificată nicio încălcare aparentă a art. 6 § 1 din Convenție. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 8 DIN CONVENȚIE

50. Reclamantul impută autorităților naționale faptul că nu și-au îndeplinit obligația care le revenea de a-i proteja dreptul la imagine și dreptul la respectarea vieții private. Acesta invocă art. 8 din Convenție, ale cărui părți relevante în speță sunt redactate după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie [...].

(2) Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

1. Aplicabilitatea art. 8 din Convenție

51. Curtea reamintește că dreptul la protejarea reputației este un drept care este protejat de art. 8 din Convenție, fiind un element care ține de viața privată [*Axel Springer AG împotriva Germaniei* (MC), nr. 39954/08, pct. 83, 7 februarie 2012, și *Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei*, nr. 34147/06, pct. 40, 21 septembrie 2010].

52. Aceasta reamintește că, totuși, pentru ca art. 8 să fie luat în considerare, atacul asupra reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să fie realizat într-o manieră care să prejudicieze beneficiul personal al dreptului la respectarea vieții private [*Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 83, și *Denisov împotriva Ucrainei* (MC), nr. 76639/11, pct. 112, 25 septembrie 2018].

53. În prezenta cauză, Curtea trebuie să stabilească dacă citirea scrisorii în litigiu de către prezentatorii emisiunii de radio este de natură să determine aplicarea în speță a art. 8 din Convenție. În această privință, observă că textul făcut public de către prezentatorii emisiunii conținea referiri la relația reclamantului cu membrii apropiați ai familiei și făcea trimitere la momente serioase din viața sa privată, precum înmormântarea tatălui său (supra, pct. 5). Or, este vorba despre informații personale cu privire la care persoana în cauză se poate aștepta în mod legitim să nu fie divulgate fără consimțământul său (*mutatis mutandis*, *Saaristo și alții împotriva Finlandei*, nr. 184/06, pct. 61, 12 octombrie 2010) și a căror divulgare poate provoca un sentiment foarte puternic de intruziune în viața sa privată. În opinia Curții, astfel de informații pot afecta viața intimă a persoanei în cauză și sunt susceptibile să atingă un nivel de gravitate suficient pentru ca art. 8 din Convenție să devină aplicabil în prezenta cauză. Prin urmare, în speță, informațiile făcute publice în cadrul emisiunii de radio în litigiu intră sub incidența acestei dispoziții.

2. Alte motive de inadmisibilitate

54. Constatând că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate prevăzut la art. 35 din Convenție, Curtea îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

55. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la fondul capătului său de cerere. Totuși, acesta i-a solicitat Curții să îi admită cererea „pentru motivele expuse în cererea sa”.

56. Guvernul admite că hotărârea din 14 mai 2014 a Tribunalului Prahova (supra, pct. 20-23) ar putea fi interpretată ca o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea vieții sale private. Cu toate acestea, susține că o astfel de ingerință este justificată în sensul art. 8 § 2 din Convenție.

57. În această din urmă privință, precizează că statul român și-a respectat obligația pozitivă de a institui un cadru legislativ și procedural capabil să protejeze reputația reclamantului. Acesta arată că dreptul intern prevedea dispoziții legale accesibile și previzibile și că aceste reglementări i-au permis persoanei în cauză să sesizeze instanțele naționale cu o acțiune în răspundere civilă delictuală împotriva postului de radio. Acesta consideră că scopul respingerii acțiunii reclamantului a fost acela de a asigura protejarea dreptului presei la libertatea de exprimare.

58. În continuare, Guvernul argumentează că instanțele naționale sesizate cu cauza au pus în balanță diferitele interese aflate în joc: pe de o parte, interesul presei pamfletare de a beneficia de dreptul la libertatea de exprimare și de a face publicul conștient de realitățile sociale ale devierii comportamentale și de a-l sensibiliza în acest sens și, pe de altă parte, interesul reclamantului de a-și păstra reputația intactă. Făcând referire la constatările tribunalului, Guvernul susține că această instanță a hotărât că afirmațiile prezentatorilor făceau parte dintr-o emisiune satirică și că au avut ca scop discreditarea expeditoarei scrisorii, avertizând publicul asupra comportamentului social „neadecvat”. Făcând referire la aceleași constatări, acesta adaugă că prezentatorii au citit scrisoarea în timpul emisiunii de radio fără să comenteze cu privire la reclamant și că scrisoarea în cauză se concentra pe aspecte ale vieții private a fostei soții a reclamantului, observațiile referitoare la acesta din urmă fiind prezentate doar în trecut.

59. În continuare, Guvernul susține că reclamantul nu a dovedit suficient că lectura scrisorii în cauză a avut consecințe negative asupra vieții sale private, a reputației sale sau a vieții sale de familie. În plus, acesta precizează că reclamantul a inițiat acțiunea în răspundere civilă delictuală abia la 10 august 2012 (supra, pct. 13), după mai mult de un an și două luni de la momentul faptelor și după ce instanțele naționale au examinat în primă

instanță acțiunea în răspundere civilă delictuală inițiată de fosta lui soție (supra, pct. 12).

60. În sfârșit, Guvernul susține că, în ziua următoare difuzării emisiunii, postul de radio i-a oferit reclamantului posibilitatea de a-și exercita dreptul la replică și că persoana în cauză nu s-a prevalat de acest drept (supra, pct. 9).

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

61. Curtea reamintește că, în cauzele de tipul celei care face obiectul examinării, nu este în cauză un act al statului, ci pretinsa insuficiență a protecției acordate de instanțele interne vieții private a reclamantilor. Or, deși art. 8 vizează în esență să protejeze individul împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, acesta nu se limitează doar la a obliga statul să nu comită astfel de ingerințe: la acest angajament negativ se pot adăuga obligații pozitive, inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Acestea pot implica adoptarea unor măsuri care vizează respectarea vieții private, chiar și în ceea ce privește relațiile dintre indivizi [*Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 2)* (MC), nr.40660/08 și 60641/08, pct. 98, CEDO 2012]. Limita dintre obligațiile pozitive și negative ale statului în raport cu art. 8 nu se pretează unei definiții precise, dar principiile aplicabile sunt comparabile. În special, în ambele cazuri, trebuie să se țină seama de echilibrul just care trebuie păstrat între interesele concurente aflate în joc (ibid., pct. 99).

62. În cazul în care capătul de cerere prezentat Curții se referă la o încălcare a drepturilor protejate de art. 8 din Convenție, ca urmare a exercitării de către alte persoane a dreptului lor la libertatea de exprimare, trebuie să se țină seama în mod corespunzător, în aplicarea art. 8, de cerințele art. 10 din Convenție (a se vedea, de exemplu, și *mutatis mutandis*, *Von Hannover împotriva Germaniei*, nr. 59320/00, pct. 58, CEDO 2004-VI). Astfel, în asemenea cazuri, Curtea va trebui să pună în balanță dreptul reclamantului la respectarea vieții sale private și interesul general de a proteja libertatea de exprimare, ținând seama de faptul că nu există o relație ierarhică între drepturile garantate de cele două articole (*Sousa Goucha împotriva Portugaliei*, nr. 70434/12, pct. 42, 22 martie 2016).

63. Curtea reamintește, în această privință, că a avut deja ocazia să stabilească principiile relevante după care trebuie să se ghideze în aprecierea sa în acest domeniu [*Couderc și Hachette Filipacchi Associés împotriva Franței* (MC), nr. 40454/07, pct. 90-93, CEDO 2015 (extrase), și *Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 95-99]. Astfel, aceasta a stabilit o serie de criterii care trebuie aplicate în contextul punerii în balanță a drepturilor aflate în joc (*Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 90-95). Criteriile definite aplicabile în materie – în măsura în care acestea sunt relevante în speță – sunt contribuția la o dezbatere de interes general, notorietatea persoanei vizate, obiectul reportajului, comportamentul anterior al persoanei în cauză,

conținutul, forma și repercusiunile publicației [a se vedea, în acest sens, *Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 93, și *Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 109-113]. Aceste criterii, care nu sunt exhaustive, trebuie să fie transpuse și adaptate circumstanțelor cauzei (*Axel Springer SE și RTL Television GmbH împotriva Germaniei*, nr. 51405/12, pct. 42, 21 septembrie 2017).

64. În acest context, Curtea reamintește că, deși nu trebuie să depășească anumite limite, în special în ceea ce privește protecția reputației și a drepturilor altora, presei îi revine sarcina de a comunica, respectându-și obligațiile și responsabilitățile, informații și idei cu privire la toate problemele de interes general. La funcția sa, care constă în diseminarea informațiilor și ideilor referitoare la astfel de probleme, se adaugă dreptul publicului de a le primi (*Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 79).

65. Curtea a subliniat, de asemenea, că astfel, contribuția presei la o dezbatere de interes general nu poate fi limitată numai la evenimente de actualitate sau la dezbateri preexistente. Deși presa este cu siguranță un vector de diseminare a unor dezbateri de interes general, aceasta are, de asemenea, rolul de a scoate la iveală și de a aduce la cunoștința publicului informații de natură să trezească interesul și să genereze o astfel de dezbatere în cadrul societății (*Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 114). Anumite evenimente din viața privată și de familie trebuie totuși să îi determine pe jurnaliști să dea dovadă de prudență și precauție atunci când le abordează (a se vedea, în acest sens, *Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 140).

66. În exercitarea competenței sale de control, Curtea nu are obligația de a se substitui instanțelor naționale, ci îi revine sarcina de a verifica, ținând seama de ansamblul cauzei, dacă deciziile pronunțate de instanțe în temeiul competenței acestora de apreciere se conciliază cu dispozițiile din Convenție invocate (*Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 86). În cazul în care punerea în balanță de către autoritățile naționale a drepturilor garantate de art. 8 și art. 10 din Convenție a fost realizată respectându-se criteriile stabilite de jurisprudența Curții, trebuie să existe motive serioase pentru ca opinia Curții să se substituie celei emise de instanțele interne (ibid., pct. 87-88).

b) Aplicarea principiilor în prezenta cauză

67. Curtea observă că afirmațiile în litigiu, conținute în scrisoarea adresată de sora reclamantului unui post de radio, au fost formulate în timpul unei emisiuni de radio, atunci când prezentatorii emisiunii au citit documentul în cauză. Această scrisoare, care includea, la început, informații privind viața privată a fostei soții și partenera reclamantului (supra, pct. 3), comunica informații referitoare la faptul că acesta din urmă a refuzat să participe la slujba religioasă care a avut loc după decesul tatălui său, precum și la pretențiile financiare pe care acesta le avea de la familie. Aceasta conținea, de asemenea, calificative injurioase la adresa reclamantului (supra, pct. 5).

68. În această privință, Curtea consideră util să sublinieze, cu titlu introductiv, că rolul său în prezenta cauză este, în primul rând, acela de a verifica dacă tribunalul, a cărui decizie este contestată de reclamant (supra, pct. 20-23), a procedat la o punere în balanță justă a drepturilor în cauză, pronunțându-se pe baza criteriilor definite de Curte în acest scop, reamintite la punctul 63 de mai sus.

i. Cu privire la chestiunea contribuției la o dezbatere de interes general

69. Curtea reamintește că art. 10 § 2 din Convenție nu lasă loc restricțiilor privind libertatea de exprimare atunci când se află în joc o chestiune de interes public (a se vedea, printre altele, *Wingrove împotriva Regatului Unit*, 25 noiembrie 1996, pct. 58, *Culegere de hotărâri și decizii 1996-V*). Marja de apreciere a statelor este, în fapt, redusă în cazul dezbaterilor asupra problemelor de interes general (*Editions Plon împotriva Franței*, nr. 58148/00, pct. 44, CEDO 2004-IV). Pentru a verifica dacă o emisiune constituie o informație de importanță generală, este necesar să se aprecieze întreaga emisiune și să se stabilească dacă aceasta, considerată în ansamblul său și ținând seama de contextul în care se înscrie, are ca obiect o chestiune de interes general (a se vedea *mutatis mutandis* și aspecte legate de o publicație referitoare la viața privată a altora, *Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 102).

70. În această privință, Curtea precizează că problemele care afectează publicul într-o asemenea măsură încât poate să aibă un interes legitim față de acestea, care îi captează atenția sau îl preocupă în mod semnificativ au legătură cu interesul general, în special pentru că problemele respective se referă la bunăstarea cetățenilor sau la viața comunității. Acest lucru este valabil și pentru aspectele care pot să genereze controverse considerabile, care vizează o temă socială importantă sau care au legătură cu o problemă despre care publicul are interesul de a fi informat (*Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 103, cu trimiterile citate). Interesul public nu poate fi redus la așteptările unui public amator de detalii referitoare la viața privată a altor persoane, nici la gustul cititorilor pentru senzațional, uneori chiar pentru voyeurism [*Magyar Helsinki Bizottság împotriva Ungariei* (MC), nr. 18030/11, pct. 162, 8 noiembrie 2016].

71. Prin urmare, în circumstanțele prezentei cauze, este esențial să se stabilească dacă emisiunea în ansamblul său și mesajul pe care încerca să îl transmită, inclusiv prin citirea scrisorii în cauză, pot fi considerate informații de natură să contribuie la o dezbatere de interes general.

72. În speță, Curtea subliniază că tribunalul a considerat că emisiunea de radio în litigiu viza „stigmatizarea aspectelor negative ale realității sociale” și că scopul citirii scrisorii redactate de sora reclamantului era acela de a critica demersul acesteia, al cărei scop era denigrarea în mod public a membrilor familiei sale (supra, pct. 21).

73. Curtea nu pune sub semnul întrebării faptul – relevat de tribunal – că, prin citirea scrisorii în cauză, emisiunea intenționa să atragă atenția publicului asupra faptului că relațiile tensionate din cadrul unei familii puteau să îi determine pe unii dintre membrii acesteia să facă publice, prin intermediul unor posturi de radio, aspecte legate de viața privată a altor membri ai familiei lor. Cu toate acestea, Curtea observă că nu există nicio dovadă că aspectul menționat face parte dintr-o dezbatere generală, care s-a desfășurat cel puțin la nivelul ascultătorilor postului de radio în cauză. Deși este posibil ca unii ascultători să vrea să știe că unii oameni pot recurge la un post de radio pentru a face publice, din răzbunare, aspecte ale vieții lor private sau de familie, este la fel de adevărat că această chestiune are o legătură strânsă cu manifestarea relațiilor dintre membrii unei familii, aspect care intră sub incidența vieții lor private. Faptul că sora reclamantului a ales să facă publice relațiile de familie prin intermediul unui post de radio nu transformă demersul acesteia într-o chestiune „de interes general”.

74. În plus, Curtea observă că, pentru a ilustra subiectul emisiunii de radio, prezentatorii au citit scrisoarea, evidențiind informații de natură intimă cu privire la fosta soție a reclamantului, care încă avea o relație cu acesta din urmă la momentul faptelor, precum și aspecte ale vieții private a reclamantului (supra, pct. 5). Este necesar să se reamintească faptul că, în jurisprudența Curții, eventualele probleme conjugale ale președintelui unui stat sau dificultățile financiare ale unui cântăreț celebru nu au fost considerate ca fiind legate de o dezbatere de interes general [*Standard Verlags GmbH împotriva Austriei* (nr. 2), nr. 21277/05, pct. 52, 4 iunie 2009, și *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) împotriva Franței*, nr. 12268/03, pct. 43, 23 iulie 2009]. Curtea observă, de asemenea, că respectivele calificative injurioase formulate la adresa reclamantului – cum ar fi „dobitocul dracului” – au fost citite în direct fără nicio reținere. Or, prin însăși natura lor, aceste informații nu contribuie la o „dezbatere de interes general” și nu ajută presa să își îndeplinească rolul de „câine de pază”.

75. Prin urmare, Curtea consideră că, deși tribunalul a apreciat că subiectul abordat în cursul emisiunii avea legătură cu o chestiune pe care acesta o considera ca fiind de interes general – și anume „stigmatizarea aspectelor negative ale realității sociale” – textul făcut public se concentra pe viața de familie a reclamantului și dezvăluia aspecte ale vieții sale private, care, în contextul prezentei cauze, nu pot fi considerate aspecte ce contribuie la o „dezbatere de interes general” pentru comunitate, în sensul jurisprudenței sale.

ii. Cu privire la notorietatea persoanei vizate și obiectul emisiunii

76. Curtea constată, asemenea instanțelor naționale (supra, pct.15 și 21), că reclamantul ocupa funcția de comisar de poliție. Cu toate acestea, din dosar nu reiese că persoana în cauză era o persoană cunoscută publicului sau renumită cel puțin la nivel județean.

77. În speță, Curtea observă că tribunalul s-a limitat să menționeze, la modul general, făcând referire la funcția publică exercitată de persoana în cauză, și anume cea de comisar de poliție, că „având în vedere jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia, atunci când sunt în joc chestiuni de interes public care privesc persoane publice, acestea trebuie să manifeste o toleranță mai mare, dat fiind statutul lor în societate” (supra, pct. 21). Aceasta consideră că, deși a menționat criteriul reținut în jurisprudența sa referitor la nivelul de protecție acordat persoanelor publice, tribunalul ar fi trebuit să explicitizeze în hotărârea sa motivele pentru care simplul fapt că reclamantul deținea funcția de comisar de poliție reducea speranța acestuia legată de protejarea vieții sale private.

iii. Cu privire la comportamentul anterior al persoanei în cauză

78. Curtea constată, de asemenea, că tribunalul nu s-a pronunțat cu privire la comportamentul anterior al reclamantului în raport față de mass-media. În opinia Curții, nu există nicio dovadă că persoana în cauză și-a exprimat anterior toleranța sau posibila îngăduință în ceea ce privește publicarea unor aspecte referitoare la viața sa privată; reacția imediată a acestuia la afirmațiile făcute publice (supra, pct. 6) pare, de altfel, să indice contrariului.

iv. Cu privire la conținutul, forma și repercusiunile emisiunii

79. Curtea reamintește că, în exercitarea profesiei lor, jurnaliștii iau zilnic decizii prin care stabilesc linia care separă dreptul publicului la informare și dreptul celorlalți la respectarea vieții lor private. Astfel, acestora le revine responsabilitatea principală de a proteja persoanele, inclusiv persoanele publice, de orice intruziune în viața lor privată. Alegerile pe care le fac în acest sens trebuie să se bazeze pe normele etice și deontologice ale profesiei lor (*Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 138). Totuși, deși jurnaliștii sunt liberi să aleagă, dintre informațiile care le parvin, acele informații pe care doresc să le abordeze și modul în care o vor face, această libertate nu îi scutește de responsabilități (ibid., pct. 139 *in fine*).

80. Astfel cum s-a menționat deja anterior, Curtea acordă importanță faptului că informațiile divulgate în speță erau de natură privată (supra, pct. 74). Or, deși elementele dezvăluite publicului țineau de sfera vieții private a reclamantului, prezentatorii emisiunii nu au luat măsuri pentru a-l proteja pe acesta. Astfel, Curtea constată că prezentatorii emisiunii nu au triat în niciun fel informațiile din scrisoare, ci au citit pur și simplu conținutul acesteia, inclusiv cuvintele jignitoare la adresa reclamantului.

81. Curtea observă, de asemenea, că prezentatorii emisiunii de radio au menționat în timpul emisiunii numele diferiților protagoniști, și anume reclamantul, fosta lui soție și sora acestuia, fără să le fi solicitat consimțământul, deși acest lucru este impus de normele deontologice naționale (supra, pct. 11 și 30). Or, având în vedere afirmațiile făcute cu

privire la reclamant și la fosta lui soție și parteneră, în special cuvintele injurioase utilizate în scrisoarea adresată persoanei în cauză, prezentatorii emisiunii de radio trebuiau să nu se îndoiască de faptul că expresiile utilizate erau de natură să aducă atingere reputației persoanelor în cauză, odată cu divulgarea numelor acestora.

82. În continuare, Curtea subliniază că tribunalul a considerat că citirea scrisorii constituia un pamflet (supra, pct. 21). În acest sens, Curtea reamintește că satira este o formă de exprimare artistică și de comentariu social care, prin exagerarea și denaturarea realității care îi sunt caracteristice, urmărește în mod firesc să provoace și să agite. Prin urmare, este necesar să se examineze cu o atenție deosebită orice ingerință în dreptul unui artist sau al oricărei alte persoane – precum prezentatorii unei emisiuni de radio, în speță – de a se exprima pe această cale (*Alves da Silva împotriva Portugaliei*, nr. 41665/07, pct. 27, 20 octombrie 2009). În cauza *Sousa Goucha* (citată anterior, pct. 50), Curtea a făcut referire la criteriul „cititorului rezonabil” pentru a aborda chestiuni referitoare la formele de exprimare satirică și a recunoscut că parodia beneficiază de o marjă de apreciere deosebit de largă în contextul libertății de exprimare.

83. În speță, Curtea nu contestă constatarea instanțelor naționale cu privire la caracterul satiric al emisiunii de radio în litigiu. Cu toate acestea, Curtea observă că în respectivul comunicat de dezmințire publicat în zilele următoare emisiunii a fost exprimat regretul că sensul lecturii scrisorii – care trebuia să fie un pamflet îndreptat împotriva expeditoarei – a fost înțeles greșit de unii ascultători și că acest lucru a adus atingere imaginii reclamantului și a C.D. (supra, pct. 7). În plus, Curtea consideră că prezentatorii emisiunii ar fi putut să transmită mesajul lor fără a citi calificativul injurios „dobitocul dracului”, folosit împotriva reclamantului și care, în mod evident, nu aducea nicio valoare adăugată subiectului dezbătut, și probabil că a fost păstrat pentru a atrage atenția ascultătorilor (a se vedea, de exemplu și *mutatis mutandis*, *Tammer împotriva Estoniei*, nr. 41205/98, pct. 67, CEDO 2001-I, și *Constantinescu împotriva României*, nr. 28871/95, pct. 74, CEDO 2000-VIII).

84. Curtea dorește să reamintească faptul că este de competența instanțelor naționale să realizeze o apreciere a conținutului emisiunii în litigiu, pentru a pune în balanță interesele aflate în joc. Cu toate acestea, în opinia sa, chiar dacă emisiunea în cauză era satirică, era necesară o examinare nuanțată a conținutului mesajelor făcute publice, pentru a determina în ce măsură informațiile dezvăluite cu privire la viața privată a reclamantului și termenii utilizați au contribuit efectiv la dezbateră pe care instanța a considerat-o a fi de interes general. Astfel, Curtea consideră că informațiile divulgate erau ofensatoare în sine și puteau să genereze repercusiuni asupra imaginii și reputației reclamantului.

v. *Cu privire la modalitatea de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora*

85. Curtea subliniază, în primul rând, importanța pe care o are, în opinia sa, respectarea de către jurnaliști a obligațiilor și responsabilităților lor, precum și a principiilor deontologice care le reglementează profesia. În această privință, Curtea reamintește că art. 10 din Convenție protejează dreptul jurnaliștilor de a comunica informații cu privire la chestiuni de interes general, cu condiția ca aceștia să acționeze cu bună-credință, pe baza unor fapte exacte, și să furnizeze informații „fiabile și precise”, respectând deontologia jurnalistică [*Fressoz și Roire împotriva Franței* (MC), nr. 29183/95, pct. 54, CEDO 1999-I]

86. În prezenta cauză, Curtea observă că, în scopul evidențierii comportamentului surorii reclamantului, care expediase scrisoarea în litigiu postului de radio, prezentatorii emisiunii au citit această scrisoare, care conținea referiri la viața privată a persoanei în cauză, fără a efectua o verificare prealabilă a informațiilor menționate acolo. Or, după efectuarea unor verificări, s-a dovedit că acestea nu corespundeau realității (supra, pct. 7).

87. În cele din urmă, Curtea subliniază că respectivele constatări făcute după verificarea conținutului scrisorii au determinat postul de radio să difuzeze un mesaj de dezmințire (supra, pct. 7). Pe de altă parte, în opinia Curții, este de înțeles că exercitarea de către reclamant a dreptului său la replică a rămas efectiv fără obiect ca urmare a difuzării acestui comunicat timp de trei zile (supra, pct. 8, 9 și 29).

c) **Concluzie**

88. În ceea ce privește modul în care autoritățile naționale au abordat cauza, Curtea constată că instanțele române au admis pe deplin că litigiul cu care au fost sesizate avea ca obiect un conflict între dreptul de a comunica idei și dreptul la protejarea reputației și drepturilor altora. Cu toate acestea, apreciază că tribunalul nu a efectuat o punere în balanță detaliată. În opinia Curții, tribunalul a realizat o examinare prea generală în speță, neținând seama de anumite aspecte ale cauzei, ceea ce l-a determinat să considere că era vorba despre o dezbateră de interes general și că reclamantul făcea parte dintr-o categorie de persoane în cazul cărora speranța legată de protecția vieții lor private putea fi diminuată. În plus, însăși conținutul informațiilor, contribuția acestora la o dezbateră privind o chestiune de interes general și faptul că acestea nu se bazau pe realitate nu au fost luate în considerare la punerea în balanță a intereselor aflate în joc.

89. În aceste condiții și ținând seama de marja de apreciere de care dispun în materie instanțele naționale atunci când pun în balanță interese divergente (a se vedea în special jurisprudența citată la punctul 66 de mai sus), Curtea concluzionează că tribunalul nu și-a îndeplinit obligațiile pozitive care îi reveneau în temeiul art. 8 din Convenție.

Prin urmare, a fost încălcată această dispoziție.

III. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

90. În cele din urmă, în temeiul art. 6 din Convenție, reclamantul se plânge că nu a beneficiat de un proces echitabil din cauza faptului că Tribunalul Prahova a considerat că declarația martorului propus de el nu era suficientă pentru a dovedi pretinsul prejudiciu (supra, pct. 23).

Acesta invocă art. 6 din Convenție.

91. Curtea reamintește că, deși art. 6 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu reglementează totuși admisibilitatea probelor sau aprecierea lor, materie care intră în primul rând sub incidența dreptului intern și a instanțelor naționale. În principiu, chestiuni precum importanța acordată de instanțele naționale diverselor mijloace de probă, concluzii sau aprecieri pe care le-au examinat nu intră în sfera controlului exercitat de Curte. Aceasta nu are obligația să țină locul unei instanțe de al patrulea grad de jurisdicție și să conteste aprecierea instanțelor interne, în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, cu excepția cazurilor în care concluziile acestora pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile [*Bochan împotriva Ucrainei* (nr. 2)(MC), nr. 22251/08, pct. 61, CEDO 2015].

92. Prin urmare, în speță, tribunalul avea sarcina de a decide cu privire la importanța care trebuia acordată depoziției martorului prezentat de reclamant. În cazul de față, tribunalul s-a pronunțat corect în această privință. În plus, acesta a expus motivele care justificau poziția adoptată cu privire la această mărturie (supra, pct. 23 și 46). Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

93. În conformitate cu art. 41 din Convenție:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

94. Reclamantul solicită 4 500 de euro (EUR) și 5 000 de lei românești (RON) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material pe care susține că l-a suferit. El precizează că aceste sume corespund sumei pe care trebuie să o restituie postului de radio și, respectiv, onorariului avocatului care i-a fost acordat inițial. Acesta mai solicită și 35 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care consideră că l-a suferit.

95. În ceea ce privește prejudiciul material, Guvernul răspunde că, în urma adoptării hotărârii definitive din 25 februarie 2015 (supra, pct. 26), reclamantul a fost obligat să restituie suma care îi fusese plătită cu titlu de despăgubire ca urmare a anulării temeiului juridic pentru plata acestei sume. În ceea ce privește prejudiciul moral, acesta solicită Curții să considere că o eventuală hotărâre de constatare a unei încălcări ar constitui, în sine, o reparație suficientă. Acesta adaugă că suma solicitată de reclamant cu acest titlu este excesivă și nejustificată.

96. În ceea ce privește prejudiciul material, Curtea constată, asemenea Guvernului, că reclamantul a trebuit să restituie despăgubirea obținută în cadrul procedurii interne ca urmare a anulării temeiului juridic pentru acordarea acestei sume la nivel național. Prin urmare, nu se poate susține că restituirea sumei respective i-a cauzat un prejudiciu material reclamantului și, în consecință, cererea formulată în această privință trebuie să fie respinsă. În schimb, Curtea consideră că simpla constatare a unei încălcări nu constituie, în speță, o reparație suficientă pentru prejudiciul moral suferit de reclamant. Pronunțându-se în echitate, astfel cum prevede art. 41 din Convenție, aceasta acordă persoanei în cauză suma de 2 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

97. Reclamantul solicită, în baza unor documente justificative, 5 000 RON, adică aproximativ 1 040 EUR, cu titlu de cheltuieli de judecată. Precizează că această sumă corespunde onorariilor avocatului I.C. Iliescu, care îl reprezintă în procedura în fața Curții din 29 ianuarie 2018.

98. Guvernul consideră că suma solicitată este prea mare în raport cu activitatea desfășurată în speță de avocatul sus-menționat, și anume depunerea cererii de reparație echitabilă. În plus, acesta pune sub semnul întrebării mandatul încredințat I.C. Iliescu de către reclamant în scopul reprezentării sale în procedura în fața Curții.

99. Curtea observă că, în conformitate cu probele aflate la dosar, la 24 noiembrie 2017, reclamantul l-a mandatat pe avocatul I.C. Iliescu să îl reprezinte în procedura în fața sa. Curtea nu identifică niciun motiv pentru a considera că acest mandat nu ar fi valabil. Curtea reamintește că, potrivit jurisprudenței sale, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În prezenta cauză, ținând seama de documentele de care dispune, de criteriile sus-menționate și de natura observațiilor prezentate de avocatul reclamantului (supra, pct. 35 și 55), Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantului suma de 100 EUR pentru cheltuielile de judecată aferente procedurii în fața sa.

C. Dobânzi moratorii

100. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *declară* cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 8 din Convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. *hotărăște* că a fost încălcat art. 8 din Convenție;
3. *hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât, la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 2 000 EUR (două mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru această sumă, pentru prejudiciul moral,
 - ii. 100 EUR (o sută de euro), plus orice sumă ce ar putea fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. *respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 26 mai 2020, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulament.

Andrea Tamietti
Grefier

Jon Fridrik Kjølbro
Președinte